

Polykleitos

Πολύκλειτος

Testimonia DK 40 A

A 1 /1 = Platón, Protagoras 311c

A kdybys zamýšlel dojít k Polykleitovi z Argu nebo k athénskému Feidiovi a chtěl jim za své vzdělání platit mzdu...

εἰ δὲ παρὰ Πολύκλειτον τὸν Ἀργεῖον ἢ Φειδίαν τὸν Ἀθηναῖον ἐπενόεις ἀφικόμενος μισθὸν ὑπὲρ σαυτοῦ τελεῖν ἐκείνοις...

A 1 /2 = Platón, Protagoras 328c

Vždyť ani Polykleitovi synové, vrstevníci tuhle Parala a Xanthippa, nejsou nic oproti svému otci...

ἐπεὶ καὶ οἱ Πολυκλείτου υἱεῖς, Παράλου καὶ Ξανθίππου τοῦδε ἡλικιῶται, οὐδὲν πρὸς τὸν πατέρα εἰσί...

A 2 = Plinius, Naturalis historia 34, 55

Polykleitos ze Sikyónu, žák Hegalada [Agelada?], udělal za sto talentů jemného mladíka *diadúmena* a také stejně proslulého mužnějšího *doryfora*. Vytvořil také *Pravidlo* (*Kanón*), jak to umělci nazvali, a na něm, jako podle nějakého, zákona studovali linie uměleckého díla. Považovali ho za jediného z lidí, který dokázal, aby umění samo bylo posuzováno dílem umění. Vytvořil také sochy svlékajícího se a nahého muže hrající kostky; dva nahé chlapce rovněž hrající kostky zvané *astragalizontés*, jež jsou nyní v atriu císaře Tita, a jsou většinou lidí považovány za nejdokonalejší dílo na světě. Dále také Merkura [Herma], který stál v Lysimachii; Herkula „průvodce“ (*hagétér*), jenž pozdvihuje zbraň, a Artemona zvaného *periforétos*. Prý dovršil jak sochařství, tak i kovotepecké umění, které zavedl Feidiás. Jeho vlastním objevem pak bylo, že sochy stály na jedné noze. Varro tvrdí, (...).

Polyclitus Sicyonius, Hageladae discipulus, diadumenum fecit molliter iuvenem centum talentis nobilitatum idem et doryphorum viriliter puerum. Fecit et quem Canona artifices vocant liniamenta artis ex eo petentes veluti a lege quadam, solusque hominum artem ipsam fecisse artis opere iudicatur. (...)

A 3 /1 = Galénos, De temperamentis I, 9; 42, 26 Helmr.

Metoda je takováto: (...)

ἡ μὲν δὴ μέθοδος αὕτη· τὸ δ' ἀσκῆσαι γνωρίζειν ἐτοιμῶς ἐν ἐκάστῳ γένει ζώου καὶ κατὰ τὰ σύμπαντα τὸ μέσον οὐ τοῦ τυχόντος ἀνδρός, ἀλλ' ἐσχάτως ἐστὶ φιλοπόνου καὶ διὰ μακρᾶς ἐμπειρίας καὶ πολλῆς γνώσεως ἀπάντων τῶν κατὰ μέρος ἐξευρίσκειν δυναμένου τὸ μέσον. οὕτω γοῦν καὶ πλάσται καὶ γραφεῖς ἀνδριαντοποιοῖ τε καὶ ὄλως ἀγαλματοποιοῖ τὰ κάλλιστα γράφουσι καὶ πλάττουσι καθ' ἕκαστον εἶδος, οἷον ἀνθρώπον εὐμορφότατον ἢ ἵππον ἢ βοῦν ἢ λέοντα, τὸ μέσον ἐν ἐκείνῳ τῷ γένει σκοποῦντες.

A tak je chválena mužnost Polykleitova Pravidla (*Kánonu*), pojmenovaného podle toho, že všechny části (těla) jsou navzájem přesně souměřitelné...

καὶ πού τις ἀνδρίας ἐπαινεῖται Πολυκλείτου Κανῶν ὀνομαζόμενος ἐκ τοῦ πάντων τῶν μορίων ἀκριβῆ τὴν πρὸς ἄλληλα συμμετρίαν ἔχειν ὀνόματος τοιούτου τυχών.

A 3 /2 = Galénos, De plac. Hippocr. et Plat. V; 425, 14 Müller

Chrysippos totiž krátce před zaznamenaným výkladem, podle něhož zdraví těla spočívá v souměrnosti teplého a chladného i suchého a vlhkého, jako kdyby bylo zřejmé, že to jsou prvky těl, správně ukázal, že krása nespočívá v souměrnosti živlů, nýbrž v souměrnosti sloučených částí těla:

ἐδήλωσε (Chrysippos) γὰρ σαφῶς τοῦτο διὰ τῆς προγεγραμμένης ὀλίγον ἔμπροσθεν ῥήσεως, ἐν ἣι τὴν μὲν ὑγίειαν τοῦ σώματος ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ ξηροῖς καὶ ὑγροῖς συμμετρίαν εἶναι φησιν, ἅπερ δὴ στοιχεῖα δηλονότι τῶν σωμάτων ἐστὶ, τὸ δὲ κάλλος οὐκ ἐν τῇ τῶν στοιχείων, ἀλλὰ ἐν τῇ τῶν μορίων συμμετρίας συνίστασθαι νομίζει,

Prstu vůči prstu, všech prstů vůči dlani a zápěstí, těch vůči předloktí, loktu vůči rameni a všeho ke všemu, jak je psáno v Polykleitově *Pravidlu*. Neboť v tomto spise nás Polykleitos naučil souměřitelnosti těla. Svůj výklad upevnil činem, když podle předpisu onoho výkladu vytvořil

sochu, a jak onu sochu, tak i spis nazval *Pravidlo (Kanón)*. Podle všech lékařů i podle filosofů totiž krása těla spočívá v souměrnosti částí.

δακτύλου πρὸς δάκτυλον δηλονότι καὶ συμπάντων αὐτῶν πρὸς τε μετακάρπιον καὶ καρπὸν καὶ τούτων πρὸς πῆχυν καὶ πήχεως πρὸς βραχίονα καὶ πάντων πρὸς πάντα, καθάπερ ἐν τῷ Πολυκλείτου Κανόνι γέγραπται. πάσας γὰρ ἐκδιδάξας ἡμᾶς ἐν ἐκείνῳ τῷ συγγράμματι τὰς συμμετρίας τοῦ σώματος ὁ Πολύκλειτος ἔργῳ τὸν λόγον ἐβεβαίωσε δημιουργήσας ἀνδριάντα κατὰ τὰ τοῦ λόγου προστάγματα καὶ καλέσας δὴ καὶ αὐτὸν τὸν ἀνδριάντα καθάπερ καὶ τὸ σύγγραμμα Κανόνα. τὸ μὲν δὴ κάλλος τοῦ σώματος ἐν τῇ τῶν μορίων συμμετρίᾳ κατὰ πάντας ἰατροὺς τε καὶ φιλοσόφους ἐστίν.